

NOTAT (UDDRAG)

Liaison Somatik

Brobygning for bedre fysisk helbred hos patienter med psykiatrisk sygdom

Hvorfor?

Mennesker med alvorlig psykiatrisk sygdom har en forventet kortere levetid på 10-20 år sammenlignet med den øvrige befolkning. 60% af overdødeligheden tilskrives fysisk sygdom. Nedbringelse af overdødeligheden blandt borgere med psykiatriske lidelser er blevet en del af det nationale målprogram i Danmark siden 2018.

Patienterne udtrykker via Psykiatriens peerboard et stort ønske om at fysiske symptomer og sygdomme håndteres under indlæggelsen i psykiatrien, samtidig med at de behandles for den psykiske lidelse. De ser gerne, at den "hvide kittel" anvendes for at lave en tydelig markering af at kontakten omhandler fysisk helbred.

De særligt udsatte patienter opsøger sjældent/aldrig egen læge, og har derfor psykiatrien som primær kilde til både primær, sekundær og tertiær profylakse. Sundhedsvæsnets har et særligt ansvar for at samarbejde og udvise fleksibilitet for at kunne tilbyde denne patientgruppe behandling af høj kvalitet.

Hvad?

"Liaison" er brobyggere. Liaison Somatik er en samarbejdsform på tværs af somatik og psykiatri, hvor somatisk personale tager hånd om fysiske symptomer og fysisk sygdom hos patienterne i psykiatrien. Nogen ville kalde det egentlig medicinsk stuegang på psykiatrisk afdeling, men faktisk håndteres også almen medicinske, gynækologiske, sociale, neurologiske problemstillinger mv. I modsætning til de vanlige tilsyn, så overtager Liaison Somatik ansvaret for behandlingen fremfor at give "et godt råd". Det somatiske personale møder op én gang om ugen, og hvis der ikke er patienter henvist til funktionen, så laver de systematisk gennemgang af de indlagte patienter. De kigger bl.a. efter afvigende blodprøver, medicininteraktioner mellem psykiatrisk og somatisk medicin, dosering af somatisk medicin mv. Det somatiske personale deltager også på psykiatriens middagskonference en gang om ugen, hvilket fungerer som kompetenceudvikling af personalet i psykiatrien.

Indsatsen består af

- 1) En klinisk funktion: koordinator i psykiatrien (psykiatrisk sygeplejerske), somatisk læge, somatisk sygeplejerske og somatik sekretær. Der er sammen ansvarlige for den ugentlige "stuegang" med udredning og behandling af patienterne.

- 2) En styregruppe: Klinikchef/ledende overlæge, klinisk overlæge, afsnitsansvarlige sygeplejerske, ledende sekretær (somatik), registreringsansvarlig (psykiatri) og stabsmedarbejder (hhv. somatik og psykiatri).

Psykiatrilædelser og Hospitalsledelsen holdes løbende informeret om udviklingen i projektet, og var involveret i godkendelse og legitimering af projektet ifm. implementering og spredningen i Klinik Psykiatri Syd.

Hvordan?

Med anvendelse af "relationel koordinering" og konceptet vedrørende "Patientens Team" håndteres patientens fysiske symptomer og sygdomme på patientens præmisser.

Projektet blev implementeret gradvist med afprøvninger undervejs, for at sikre at både patienter, personale, ledelse og økonomi kunne følge med, og projektet kunne tilpasses den kliniske virkelighed og eksisterende kultur.

Med det somatiske personales forankring i det somatiske sygehus, kan der rettidigt igangsættes relevant udredning og behandling, herunder hurtig adgang til specialistvurdering og parakliniske undersøgelser. De somatiske overlæger er fortrinsvist speciallæger indenfor et medicinsk speciale, men kan, med deres brede erfaring i intern medicin, varetage en bred vifte af sygdomme og symptomer.

Der findes en særlig funktion i Center for Spiseforstyrrelser som varetager den somatiske behandling af patienter med svære spiseforstyrrelser. Den kliniske funktion varetages af to overlæger fra endokrinologisk afdeling, som ugentligt tilser patienter som er indlagt i psykiatrien. De giver desuden løbende rådgivning vedr. blodprøver, blodprøvesvar og behovet for somatisk behandling. Endokrinologisk afdeling er desuden per definition modtager af denne patientgruppe, hvis der er behov for indlæggelse i somatikken.

Virker Liaison Somatik?

Siden 2017 har Liaison Somatik været et ugentligt tilbud for indlagte psykiatriske patienter i Klinik Psykiatri Syd, Aalborg Universitetshospital. I perioden september 2017-december 2018 er 240 patienter blevet tilset af den kliniske funktion under en indlæggelse i psykiatrien.

Patienter set i Liaison Somatik (tværsnitsundersøgelse)

40% er indlagt med skizofreni

15% er indlagt med bipolær lidelse

10% er indlagt med depression

8 % er er indlagt med anden psykose-lidelse

17% er indlagt med anden psykiatrisk lidelse (personlighedsforstyrrelse, PTSD, organiske lidelser mv)

55% har et misbrug (cannabis/alkohol/andet)

60% er tilset under indlæggelse på et intensivt afsnit

15 % er tilset under indlæggelse i retspsykiatrien

25% er tilset under indlæggelse i et åbnet afsnit

Den "hvide kittel" har skabt overraskende god dialog med patienterne, som nu får gennemført undersøgelser, som de ellers har afvist i årsvis. Det har været afgørende for patienterne at den somatisk rådgivning og undersøgelse ikke gennemføres af psykiateren, da "den hvide kittel" taler om fysisk helbred og ikke fx tvangstilbageholdelse, ønske om udgang eller den psykofarmakologiske behandling, som til tider kan være er konfliktfyldt emne.

Der er lavet et tværsnitstudie af patienterne set i den kliniske funktion. Tværsnitsundersøgelsen bestod af 40 tilfældigt udvalgte patienter set i perioden september-november 2018. Det vurderes, at tværsnittet er repræsentativt for alle patienter set i Liaison Somatik. Tværsnitsundersøgelsen fandt at 43% af populationen er kvinder. Gennemsnitsalderen er 43 år.

Nedenfor ses de hyppigste årsager til henvisning til Liaison Somatik blandt de 40 tilfældigt udvalgte cases. Bemærk at der kan være mere end én årsag til henvisning.

- Motivation til fysisk undersøgelse og blodprøver (23 cases)
- Mistanke om infektion (fx lungebetændelse) (10 cases)
- Symptomer fra mavetarmsystemet (fx blodig diare, vedvarende opkast/kvalme, gulsot) (8 cases)
- Afvigende blodsukkerværdier (8 cases)
- Opfølgning efter overflytning fra somatisk afdeling (4 cases)
- Alvorlige væskeansamlinger (ødem) i ben (4 cases)

Eksempler på sygdomme behandlet af Liaison Somatik (tværsnitsundersøgelse blandt 40 patienter)

Infektioner, herunder leverbetændelse og HIV (10 cases)

Diabetes (7 cases)

Blodsygdomme inkl. blodmangel (5 cases)

Vitaminmangel (4 cases)

Mistanke om kræft (3 cases)

Hjertesvigt (3 cases)

Lungesygdom (KOL/astma) (3 cases)

Forstoppelse/diarre (3 cases)

Lever sygdom (2 cases)

Der blev lavet medicingennemgang med betydelige ændringer i den vanlige medicin i 8 cases

2 patienter blev akut overflyttet til en somatisk afdeling

13 patienter blev henvist og set i en specialiseret funktion

(fx kikkertundersøgelse af tarm, undersøgelse af hjerte, kontrol og behandling for leverbetændelse mv.)
